

Intervju: Pedi Esdaun, visoki predstavnik za BiH "BiH ne može predugo čekati na formiranje vlasti"

*RS nije ugrožena I ne prijete joj nestanak * BiH se sada nalazi u fazi u kojoj se iz perioda konflikta premjesta u period početka tranzicije * Pismo Krisa Patena najbitniji dokument koji jedan strani državnik uputio vlastima BiH od rata naovamo * Bugarska veza u aferi Orao*

– Vidio sam komentare u nekim medijima da je u toku kampanja kojom će se unistiti Republika Srpska. To je pogresno. Reci cu sto sam vec jednom rekao – ne moraju svi voliti Dejton ali se mora postivati realnost njegovog postojanja .Sve sto ja pokusavam uraditi u domenu ustava jeste da nastojim stvoriti ucinkovitu vlast.Stoga se uopce ne može govoriti o tome da je RS ugrožena da joj prijete nestanak. Ona je uspostavljena Dejtonom I to se mora postivati. Sada je pitanje sta mi mozemo uraditi u okviru Dejtonske strukture kako bi smo institucije koje postoje ucinili efikasnijima.Dakle ne radi se o pokusajima podrivanja entiteta vec boljem funkcioniranju sistema, kaze na pocetku razgovora za "Dnevni avaz" Pedi Esdaun, visoki predstavnik za BiH.

Sa njime smo razgovarali kasno juce nakon sto se vratio iz Brisela odakle je donio I vrlo bitnu poruku evropskog komesara za vanjske odnose Krisa Patena .

Poruke puta

Dnevni Avaz: Upravo ste se vratili iz Brisela a prethodno ste bili u SAD. Sta su poruke koje donosite odatle?

Paddy Ashdown: Bili su to prilike u kojima sam se susreo sa medjunarodim duznosnicima I razgovarao o stanju o BiH, te prioritetima koje imamo u buducnosti . Takodjer, pojasnio sam im sta su implikacije rezultata izbora od 5. oktobra .Moja glavna poruka bila je da se BiH ne vraca 10 godina u proslost, iako postoje vrlo mocni glasovi koji to tvrde. Medjutim, desilo se I u BiH ono sto se desilo u svakoj drugoj tranzicijskoj zemlji. Dakle moja poruka je bila da bi nama naravno bilo lakse da su reformske snage dobile 99 odsto glasova . Mozda bi se ja spakovao tada I otisao kuci a posao prepustio domacim vlastima. Ali nije tako. Nadalje nije se desilo nista sto bi moglo usporti reforme, niti ih zaustaviti.

BiH se sada nalazi u fazi u kojoj se iz perioda konflikta premjesta u period pocetka tranzicije. Dakle medjunarodna zajednica zajedno sa kolegama u bh. organima vlasti, ko god da su oni, premjestice ovu zemlju iz postkonfliktnog u tranzicijsko drustvo. Kako su to uradile Poljska I Madjarska naprimjer.

Stoga je pred nama novo poglavlje u kojem cemo se manje baviti pitanjima sigurnosti a mnogo vise ekonomskim reformama, uspostavom cistog politicog prostora, uspjesnih struktura vlasti... Zato sam trazio I dobio potpunu podrsku medjunarodne zajednice. Rekli su mi da ce nastaviti sa podrskom BiH u izgradnji buducnosti kakvu njeni gradjani zelee. Ali, rekli su mi, vlasti BiH moraju provesti reforme. U onoj mjeri u kojoj reforme budu provodjene, u toj mjeri cemo I mi pomagati.

Dnevni Avaz: Tu poruku smo vec prepoznali u pismu koje ste sa sobom donijeli od Krisa Patena.

Paddy Ashdown: Mislim da je to pismo najbitniji dokument koji jedan strani drzavnik uputio vlastima BiH od rata naovamo. Isto tako nedavno su se desile dvije vazne stvari. Jedna dobra I jedna losa. Izbio je skandal u vezi sa Orlom . To predstavlja pojedinačno najveći izazov medjunarodnoj kredibilnosti BiH , a ovo pismo je snazna poruka da se

reformama mora limitirati prostor za djelovanje kriminalaca I taj zahtjev je sada ukljucen u proces Stabilizacije I pridruzivanja EU .U pismu je receno da, ako se sa ovim procesom ne pocne I ako se ne uoce jasni rezultati, stabilizacija I pridruzivanje nece poceti. Dakle preduslov za ulazak u proceduru evropskih integracija jeste da BiH bude efektivan partner medjunarodnoj zajednici, da je u stanju sakupljati svoje prihode kvalitetno I da je njen prostor zatvoren za kriminalce .

Tri reforme

Dnevni Avaz: Koje su reforme neophodne?

Paddy Ashdown: Mislim da su to one tri temeljne : Vjeece ministara koje u stanju da radi bezmalo sve ono sto svaka vlada na svjetu radi te da se okonca rotacija predsjedavajuceg , uvođenje PDV –a na drzavnom nivou I to je jedan od temeljnih uslova ulaska u evropu . Ovime mi ne nastojimo podržiti RS već ispunjavamo jedan od temeljnih uslova za priključenje EU. Treci temelj su reforme u oblasti carina. I Orao nam je pokazao da su one nuzne, a za mene je zabrinjavajuće da niko od bosanskih politicara nije iznio nikakav prijedlog o tome . Komesar Paten mi je jasno rekao da EU neće još dugo čekati da se bh. zvanicnici oglase po ovom pitanju. Ostavili smo im šest do osam sedmica da se oglase ali u medjuvremenu nasi ljudi rade I vrijeme je da oni nesto kazu

Dnevni Avaz: Kolko ste spremni cekati da se oni oglase?

Paddy Ashdown: Mislim da je to dio procesa stvaranja koalicija za buduće vlade kada se one naprave u njihovim programima ce se morati naci I odgovori na ova pitanja.

Dnevni Avaz: Cini mi se da su oni gluhi na ovo sto govorite .

Paddy Ashdown: Naravno da se koalicije grade na osnovu personalnosti I matematike. Ali to neće biti dovoljno . Jer koaliciona vlada mora imati program I na tome treba graditi

koalicione vlasti . Moraju se dati odgovori sta ce vlasti uraditi .

Dnevni Avaz: Koliko je medjunarodna zajednica spremna cekati dok se bh vlasti uspostave?

Paddy Ashdown: Nemojte zaboraviti da BiH nem vremena za cekanje I gubljenje. Ova zemlja je dobila sest mjeseci u okviru kojih mora liberalizirati svoju ekonomiju I privuci strane investitore . Nakon toga suocit ce se sa duznickom krizom . To se mora uraditi inace se nece moci premostiti rupa koja ce nastati uslijed opadanja priliva stranih donacija I investicija, I sve vecih iznosa koji se moraju platiti na ime vracanja dugova. Moguce je da vlada ne bude formirana do marta. Smije li BiH priustiti taj luksuz?

Smije li BiH cekati 4-5 mjeseci sa sustinskim reformama kojima ce se otvoriti nova radna mjesta I privuci strani investitori u zemlju? Naravno da mi moramo bit strpljivi u procesu stvaranja koalicija, ali ne smijemo nikada smetnuti sa uma cinjenicu da vrijeme ne radi za BiH.

Dnevni Avaz: Ako oni ne uspiju u tome hocete li vi reagirati, nametati odluke, smjenjivati ljude?

Paddy Ashdown: Sacekajmo da vidimo sta ce se desiti. Ne mozete pitati golmana kako kani odbraniti gol kada lopta nije ni u stadion jos unesena . Svi znamo vrlo dobro sta treba da se uradi . Ohrabren sam cinjenicom da svi govore u prilog reformama I promjenama . Isto tako mi smo jasnije nego ikada ranije rekli sta se treba uraditi . Sada mi vjerujemo da ljudi trebaju ispuniti ono sto su obekali. Jednu stvar cu reci vrlo jasno – BiH niti moze cekati, niti moze oklijevati, a ponajmanje ne moze se ne ispuniti ono sto je obecano. Ako se to ne desi mi necemo otici ali ce se priroda nasih odnosa promjeniti jer zasto bi britanski poreski obaveznicu izdvajali silan novc za nasu misiju ovdje ako vi niste u stanju da provedete reforme . Nemate puno vremena I promjene se moraju

provesti .

Dnevni Avaz: Jeste li odredili ikakav krajnji rok za formiranje vlada .

Paddy Ashdown: Ne I moramo cekati da se to uradi prirodnim putem . Ni jedan viskoki predstavnik prije mene nije davao te rokove, necu ni ja.

Stete od Orla

Dnevni Avaz: I sami ste vec pomenuli skandal sa Orlom . Sta znate o tome ?

Paddy Ashdown: Moje informacije su frangmentirane . Mogu vam reci sta su moje pretpostavke- a one su da ovo seze jako daleko. Mislim da se tu ne radi o nekakvom novom kriminalu. Mislim da je u pitanju stara mreza I stare veze generala iz vremena prije raspada Jugoslavije . Sumnjam da se ova mreza proteze jako daleko – mozda do Bugarske I Crne Gore, te da prelazi politicke I etnicke granice. Mi jos uvijek ne mozemo reci ko jeste a ko nije kriv I zato moramo cekati da se cjela istraga okonca. Mislim da ce dok sam ovdje dvije stvari obiljeziti moj rad: sta je kompletna slika cjelog dogadjaja I vjerujem da cemo za nekih mjesec dana dobit vec prve fragmente nakon sto neki djelovi istrage budu okoncani, I drugo nastojat cu da dopustim ljudima priliku da prvo sami odluce sta treba uraditi prije nego sto ja djelujem. Dakle budimo strpljivi.

Dnevni Avaz: Pomenuli ste Bugarsku. Mozete li biti precizniji?

Paddy Ashdown: Ne, ne mogu. Ne znam sve detalje, a I da znam, ne bih vam ih rekao. No, reci cu vam nesto drugo: ne bih bio iznenadjten da se novac koji se ostvario ovime koristio za stvaranje struktura za zastitu ratnih zlocinaca.

Dnevni Avaz: Kako ocjenjujete dosadasnje mjere koje su organi RS poduzeli povodom Orla?

Paddy Ashdown: Duboko sam, veoma duboko razocaran ponasanjem

tamosnjih politicara. Da su oni odmah ozbiljno shvatili situaciju, sada ne bi smo bili u ovim problemima. Oni su sve to pokušali gurnuti pod tepih. Sada djeluju, ali mislim da su njihove akcije rezultat straha. No, ako bilo ko misli da će se sve završiti sa dosadasnjim smjenama, ja bih tu bio oprezan, Ne vjerujem da to može zadovoljiti ljude. A ne mislim da će I međunarodna zajednica biti zadovoljna time. Ako se BiH nadje pred odborom za sankcije, onda će se to negativno odraziti na svakog čovjeka ovdje.

Krupne ustavne promjene

Dnevni Avaz: Da li je Orač razlog za krupne ustavne promjene?

Paddy Ashdown: Mislim da bi bilo neprikladno iskoristiti ovu aferu za takvo nešto. Ovdje se radi o tome da su neki ljudi ugrozili reputaciju BiH svojim kriminalnim djelima. Mislim da bi bilo jako pogresno sada to pretvoriti u široku kampanju promjena. Postoje ustavne stvari koje izviru iz ovog problema poput potrebe državne kontrole izvoza, civilna kontrola nad vojnim službama I uslugama, odgovarajuća carinska služba. Da smo imali prikladne carinske službe, one bi spriječile da se ovo desi. Dakle Orač nije neki stap kojim ćemo tuci političare iz RS da se nešto uradi. Ovo je vrlo specifično pitanje I kao takvog ga mi tretiramo.

Sastanci u rezidencijama

Dnevni Avaz: Kako gledate na to da određeni ambasadori u svojim rezidencijama primaju predstavnike određenih političkih stranaka I razgovaraju sa njima?

Paddy Ashdown: To je za mene sasvim normalna stvar. Ambasadori su plaćeni da znaju šta se dešava u zemlji o čemu ljudi razmišljaju I oni rade svoj posao. Na bh. političarima je da odluče o tome kakve će se I na osnovi čega graditi koalicije. Ne vjerujem da I jedan ambasador ovdje pokušava uticati na stvaranje koalicija I vlada.

Sumnje prema nacionalistima

Dnevni Avaz: Koliko je realno očekivati da će EU biti sumnjicava prema eventualnoj državnoj vladi koju će činiti predstavnici nacionalističkih stranaka?

Paddy Ashdown: Misim da je to rasireno mišljenje . Mi želimo vidjeti reforme. Nacionalisti se do sada nisu pokazali kao reformisti . Sada čujemo iznenadjujuće poruke iz tih redova. Moj odgovor je vrlo jasan – vjerovati čemo vašim djelima a ne vašim riječima I naravno da prema nacionalistima postoji određeni skepticizam . Sto se mene tiče sudit ću po djelima , a ne onome šta ljudi pričaju.